

EU-ohjelmavalmistelu tilannekatsaus – Pohjois-Savo 4.5.2021

Tiedote maakunnan kehittäjille

Uudistuva ja osaava Suomi 2021 – 2027 - EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelma

EU:n alue- ja rakennepolitiikalla (koheesiopolitiikka) lisätään jäsenmaiden taloudellista ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta sekä vähennetään alueiden välisiä merkittäviä kehityseroja. Uudistuva ja osaava Suomi 2021-2027 EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelmaehdotus sekä ohjelmakautta 2021-2027 koskevat lainsäädäntöehdotukset ovat parhaillaan käsittelyssä eduskunnassa.

EU-kaudella 2021-2027 ei puhuta rakennerahasto-ohjelmasta, vaan alue- ja rakennepolitiikan ohjelmasta, sillä aiemmista kausista poiketen tällä kaudella ohjelma sisältää ja se toteuttaa kolmen eri rahaston tavoitteita. Ohjelmasta rahoitetaan edelleen EAKR- ja ESR-hankkeita. Uutena on oikeudenmukaisen siirtymän rahasto (JTF), jonka tarkoituksena on vauhdittaa EU-maiden reilua ja oikeudenmukaista siirtymistä vihreään talouteen.

Rakennerahastojen osalta ohjelmakausi käynnistyy tämän hetkisen tiedon mukaan 1.9.2021. Varmuus alkamisaikaan saadaan kesän 2021 aikana. JTF-rahaston toimeenpano sen sijaan käynnistyy vasta 1.1.2022.

Ennen uuden kauden hakujen käynnistymistä maakunnan on hyödynnettävä olemassa olevat kehittämisvarat - vanhan kauden perusrahoitus sekä nykykaudelle saadut elpymisvarat (REACT-EU).

Alla on esitetty uuden ohjelman sisältörakenne.

Uudistuva ja osaava Suomi –ohjelma 2021 - 2027

EAKR			ESR			JTF
INNOVATIIVINEN SUOMI (508,6 M€)	HIILINEUTRAALI SUOMI (246,1 M€)	SAAVUTETTAVAMPI SUOMI (65,6 M€)	TYÖLLISTÄVÄ, OSAAVA JA OSALLISTAVA SUOMI (521,2 M€)	SOSIAALISTEN INNOVAATIOIDEN SUOMI (29,0 M€)	AINEELLISTA PUUTETTA TORJUVA SUOMI (28,8 M€)	OIKEUDENMUKAISEN SIIRTÄMÄN SUOMI (451,0 M€)
T&K&I	Energiätehokkuus ja päästövähennykset	Tieliikenne	Työllisyys	Lastensuojelunuolet	Ruoka-apu	*Liiketoiminta ja työpaikat *T&K&I investoinnit ja uudet ratkaisut *Turvetuotantoalueiden kunnostus ja muuttaminen
Digitalisaatio	Ilmastonmuutos		Osaaminen			
PK-yritykset	Kiertotalous		Yhdenvertaisuus ja osallisuus			

Suomen kokonaissaanto: EAKR 888 M€, ESR 605 M€ ja JTF 466 M€

Uudistuva ja osaava Suomi 2021-2027 – EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelman sisältö

EAKR-sisällöt (Euroopan aluekehitysrahasto)

EAKR sisällöt ovat laajoja, mikä mahdollistaa monipuolista toiminnan kehittämistä sekä julkisissa organisaatioissa että yrityksissä. Toimenpiteet ovat lähtökohtaisesti elinkeinoelämälähtöisiä, kuten käynnissä olevassa

ohjelmassakin. Pk-yritysten kasvun ja kilpailukyvyyn edistäminen säilyy keskeisesti sisällöissä. Kestävä kehitys on läpileikkaava teema ja hiilineutraalisuus korostuukin sisällöissä. Rahoituksesta vähintään 35 % kohdennetaan ilmastotavoitteiden edistämiseen. Energiatehokkuuden, ilmastonmuutokseen sopeutumisen ja kierto-talouden haasteisiin haetaan ratkaisuja. Myös digitalisaatio nousee esille vahvasti, erityisesti datan hyödyn-täminen ja älykkäiden ratkaisujen kehittäminen kehittämistavoitteisiin. Digitalisaation pohjautuvat liiketoi-mintamallit, mm. Jakamis- ja alustatalous sekä digipohjaiset palvelut nousevat esille. Myös verkottuminen alueellisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti on vahvasti esillä. Ohjelmassa pyritään edistämään erilaisten ekosysteemien, klustereiden ja muiden verkostoyhteistyön muotojen kehittymistä ja linkittymistä toisiinsa. Kestävien ja innovatiivisten julkisten hankintojen kehittäminen ja hyödyntämisen edistäminen on sisällä useissa erityistavoitteissa.

Mikä muuttuu ESR sisällöissä? (Euroopan sosiaalirahasto)

Euroopan sosiaalirahastossa (ESR) keskeinen muutos tulee ohjelman tuloksellisuuden kiinnittyminen aiem-paa vahvemmin muutoksen tavoitteluun. Kohderyhmän työmarkkinatilanteeseen pyritään saamaan muu-tosta osaamis-, neuvonta- ja työllisyyspalvelujen kautta. Kohderyhmän osallistumisen hankkeisiin täytyy olla kestoltaan riittävän pitkäaikaista, sillä vaikuttavuus paranee toimenpiteiden keston kasvaessa. Muutoksen seuraaminen vaatii myös hyvää kohderyhmän tuntemusta ja yhteydenpitoa heidän kanssaan.

Itä-Suomessa ESR-rahoitteiset työvoimapolitiittiset koulutukset ja palkkatukijaksot ESR-hankkeissa loppuvat. Se muuttaa työllisyys-hankkeiden toteutusmallia. Rinnakkaishankkeita ja ELY-keskuksen omia ns. palkkatuen ja työvoimapolitiittisten koulutusten rinnakkaishankkeita ei enää tarvita. Kansallisiin palveluihin ohjautuminen on iso tavoite, ja työn tekemisen eri tapojen yhdistämistä pyritään tukemaan. Jatkuva oppiminen nousee keskeiseksi osaamisen kehittämisessä ja työikäisen väestön osaamisen päivittämisessä. Yksilölliset opintopo-lut mahdollistavat työssä olevien kouluttautumisen entistä paremmin.

Työ- ja koulutusperäiset maahanmuuton tavoitteet nousevat ohjelmassa esiin, samoin ns. puoliso-työpaikat. Työvoima- ja osaajapulaan voidaan aidosti hakea ratkaisuja sekä edistää alueen ja erityisesti työpaikkojen vetovoimaisuutta ja elinvoimaa. Eri väestöryhmien vuorovaikutuksen lisääminen otetaan ohjelmassa myös tavoitteeksi.

Yrittäjyyden ja liiketoimintaosaamisen sisällöt palaavat ohjelmaan aiempaa keskeisemmin ja mahdollistavat yritysten muutoskyvykkyyden ja kasvun edistämisen.

ESR-sisällöissä keskeisiä uudistuksia ovat lapsiperheiden palveluiden kehittämistavoitteiden sisällyttäminen ohjelmaan ja lastensuojelun palvelujen kehittämistavoitteet. Samoin uudistuva ruoka-aputyö tulee osaksi ESR-ohjelmaa.

Itä-Suomelle tärkeä hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen työllisyyden parantamiseksi ovat ohjelmassa hy-vin esillä. Kansalaisjärjestöjen rooli ohjelmassa säilyy merkittävänä ja kansalaistoimijälhtöisen kehittämisen tuki laajenee koko ohjelma-alueelle.

Mikä muuttuu EAKR- ja ESR-hankkeiden toteuttamisessa?

Hankkeiden toteuttamisessa muuttuu moni hankkeille keskeinen toiminnan tapa. Tavoitteena on ollut ke-ventää hallinnointia ja keskittyä tuloksellisuuden toteutumiseen. Lähtökohdaksi ohjelmaan tulevat selkeäm-mät viranomaisten hakukuulutukset. Hakujen avaamisesta ilmoitetaan nykyistä aikaisemmin. Rahoittaja il-moittaa hakukuulutuksessa hankkeiden käyttävissä olevat kustannusmallit.

Flat rate-mallit uudistuvat ja yhtenäistyvät EAKR- ja ESR-rahoituksen osalta. Yleisimpään käyttöön tulee flat rate 40% -malli, jossa palkkakulujen lisäksi kustannuksiin lasketaan 40%:n osuus palkkakustannuksista. Tämä flat rate-osuus kattaa nykymuotoisissa hankkeista mm. ostopalvelut, matkat ja toimistokulut. Paljon

ostopalveluita sisältävissä hankkeissa otetaan käyttöön flat rate 7% -malli, jossa flat rate-osuus lasketaan palkoista ja ostopalveluista. Kertakorvausmallit selkeytyvät, kun Eura2021-järjestelmä tukee tuotoksen ja kustannusten yhteyttä nykyistä paremmin.

Palkkakustannusmalleissa yksikkökustannusmalli eli ns. tuntitaksamalli, perustuu työajanseurantaan ja hankkeelle tehtyjen työtuntien kertomiseen yksikkökustannuksella eli bruttovuosikustannuksella (palkka+sivukulut) jaettuna vuosityöajalla (1720 h). Tällöin kirjanpidon kustannuksia tarkastellaan ainoastaan siinä vaiheessa, kun bruttotyövoimakustannuksia lasketaan hankkeen alussa.

Tosiasiallisten palkkakustannusten mallissa palkkakustannuksiin lisätään kiinteät sivukulut. Mallissa voidaan luopua työajanseurannasta, kun osa-aikaisesti työtä tekevien osalta voidaan hankkeelle kohdennettu työpanos ilmoittaa prosenttiosuutena kokonaistyöajasta.

Yhteishankkeista siirrytään ryhmähankkeisiin, joissa päähakija avaa ryhmähankkeen toteuttajille omat hakemukset EURA2021-järjestelmässä. Ryhmähankkeissa mahdollistuu jokaiselle toteuttajalle yksilöllinen päätös, sillä jokaisella hankkeella voi olla eri kustannusmalli, eri toteutusaika, omat maksatusjaksot ja kukin toteuttaja vastaa taloudellisesti vain omasta hankeosiostaan. Myös muutokset voidaan tehdä ryhmähankemallissa jokaiselle osahankkeelle erikseen. Vastuut selkeytyvät ja eri toteuttajien piirteet voidaan huomioida paremmin.

Alueelliset infotilaisuudet hakijoille

Uusi EU:n rakenne- ja aluepolitiikan rahoitusohjelma tulee muuttumaan sekä sisällöllisesti että hankkeiden toteuttamistavan suhteen verrattuna käynnissä olevaan ohjelmakauteen. Järjestämme avoimia lyhyitä infotilaisuuksia verkossa tukemaan hankehakemusten valmistelua koskien tulevan ohjelmakauden hakuja. Näillä ensimmäiset haut avautuisivat lokakuun alussa. Tilaisuuksien aikataulu ja alustava sisältö on esitetty alla.

- 1.6. klo 13–15 ESR- ohjelmasisällöt
- 3.6. klo 9–11 EAKR-ohjelmasisällöt

Elo-syyskuu (ajat ja sisällöt tarkentuvat myöhemmin):

- Rahoitushaut, hankkeiden valinta, hyväksyttävät kustannukset/tukikelpoisuus,
- Kustannusmallit ja ryhmähankkeiden toteuttaminen
- Hankkeiden tuloksellisuus/indikaattorit ja viestintä
- EAKR- ja ESR-osarahoitteiset valtakunnalliset teemat

Lisäksi infoja järjestetään koskien maaseutuohjelmaa, oikeudenmukaisen siirtymän rahastoa (JTF) ja EU:n kansainvälisiä rahoitusohjelmia.

Manner-Suomen maaseutuohjelma

Manner-Suomen maaseutuohjelman siirtymäkausi 2021—2022

Käynnissä olevalla siirtymäkaudella hankerahoitusta voi hakea 2014—2020 ohjelmakauden toimenpiteiden mukaisesti. Säädökset ja ohjelmasisällöt kaudelta 2014-2020, varat rahoituskaudelta 2021-2027. Laajakais-tainvestoinnit ja EIP-hankkeet kuitenkin eivät sisälly siirtymäkauden ns. perusrahoitukseen, koska ovat mukana elvytystoimissa. Pohjois-Savossa hanketukien hakujaksot ovat 30.4. ja 30.9.2021, yritystuilla on jatkuva haku. Siirtymäkaudelle on osoitettu erillinen rahoituskehys, joka tulee käyttää siirtymäkauden aikana. Kauden 2014-2020 ja siirtymäkauden varojen tukikelpoisuus päättyy 31.12.2025.

Maaseuturahaston valtakunnallisten hankkeiden haku on auki – ideoita haussa: maaseutuasuminen, maaseudulla toimivien yritysten omistajan- ja sukupolvenvaihdokset, vähähiilinen ruokajärjestelmä. Haku

toteutetaan kaksivaiheisena: ideahaussa voi esittää maaseudun kehittämiseen liittyviä ja valtakunnalliseen hankerahoitukseen soveltuvia ideoita 14.5.2021 saakka. <https://www.maaseutu.fi/maaseutuverkosto/uutiset/uutiset-2021/maaseuturahaston-valtakunnallisten-hankkeiden-haku-auki-ideoita-haussa-kolmeen-tee-maan>

CAP27:n 2023-2027 yleistavoitteet ja erityistavoitteet

Yleistavoitteet:

- (1) edistetään älykästä, kestäväää ja monipuolista maatalousalaa, jolla varmistetaan elintarviketurva;
- (2) tuetaan ympäristönhoitoa ja ilmastotoimia ja edistetään unionin ympäristö- ja ilmastotavoitteita;
- (3) lujitetaan maaseutualueiden sosioekonomista rakennetta.

Läpileikkaavat tavoitteet: osaamisen kehittäminen, innovaatiot ja digitalisaatio

Maakunnat valmistelevat omat alueelliset kehittämissuunnitelmat ja ne ovat osa kansallista suunnitelmaa. Pohjois-Savon alueellinen maaseudun kehittämissuunnitelman 2023—2027 1. luonnosversio löytyy: <https://app.viima.com/maaseutuverkosto/pohjois-savo-maaseudun-mahdollisuudet-vahvuudet-ja-uudet-avaukset-hanketoiminnassa/?categories=74838&activeitem=183419&tab=comments&view=list>

Pohjois-Savon painopisteiksi on valittu:

1. Vahvistetaan kannattavaa, kestäväää ja kehittyväää maataloutta sekä ruokajärjestelmä
2. Edistetään vähähiilistä taloutta ja hillitään ilmastomuutosta. Tuetaan kestäväää ja kannattavaa metsäketjua, ympäristönhoitoa ja biokiertoalouden ratkaisuja sekä ilmastomuutokseen sopeutumista
3. Parannetaan maaseudun elinvoimaa ja saavutettavuutta sekä tuetaan maaseutuyrittäjyyttä

CAP27 kehittämishankkeet uudella kaudella 2023-2027. Käytettävissä olevat tukimuodot: Investoinnit: Yleishyödylliset investoinnit, laajakaistainvestoinnit, vesihuolto. Kehittämishankkeet: Koulutus, tiedonvälitys, yhteistyö, Leaderin omat välineet

CAP 27 maaseudun yritysrahoitus (ELY-keskus) Käynnistystuki: omistajavaihdos, kasvuyritys, työllistävä kasvuyritys. Investointituki. Yritysten kehittäminen: Investoinnin toteutettavuustutkimus, kehittämistuki, yritysyryhmähankkeet. ELY-keskuksen ja Leader- rahoituksen yhteistyössä tavoitteena on tukijärjestelmän selkiyttäminen ja selkeä työnjako. Tavoitteena on Leader-ryhmien ja ELY-keskusten roolien vahvistaminen, yrittäjäkentän monipuolisuuden ja erilaisten tarpeiden sekä tilanteiden huomioon ottaminen.

Tukea ei voida kohdentaa jatkossa kaupunkialueille. Tuki kohdistuu ELY-keskusten ja Leader-ryhmien määrittelemällä tukikelpoiselle maaseutualueelle. Yrityksen käynnistystuki ja kehittämistuki jatkossa myös maataloustuotteita jalostaville (Annex I) mikro- ja pienyrityksille samanlaisena kuin muille toimialoille.

REACT-EU –rahoitushaun tulokset

Koronaelpymispakettiin kuuluva REACT-EU –teemahaku päättyi 16.4.2021. Pohjois-Savon liittoon saapui 14 EAKR-hakemusta, joissa tukea haettiin yhteensä 3,3 miljoonaa euroa. ELY-keskukseen puolestaan saapui 29 hakemusta, joissa tukea haettiin yhteensä 7,5 euroa. Hakemukset käsitellään normaalien prosessien mukaisesti. Ensimmäisiä rahoituspäätöksiä päästäneen tekemään kesäkuussa. TEM on osoittanut REACT-EU -rahoituksen maakunnille 29.4.2021.

REACT-EU on lisärahoitusta käynnissä olevaan Kestäväää kasvua ja työtä 2014–2020-rakennerahasto-ohjelmaan. Rahoituksella tuetaan COVID-19-pandemian aiheuttaman kriisin vahinkojen korjaamista ja pohjustetaan talouden vihreää, digitaalista ja palautumiskykyä tukevaa elpymistä. REACT-EU -hankkeet rahoitetaan osana unionin covid-19-pandemian johdosta toteuttamia toimia.

Tutustu [Uudistuva ja osaava Suomi 2021 – 2027 -rakennerahasto-ohjelman luonnokseen \(kuulemisversio 10.3.2021\)](#)

Tilaisuuden diaesitykset ovat saatavilla tapahtuman jälkeen

<https://www.pohjois-savo.fi/tietopalvelut/seminaarit-ja-tapahtumat/tapahtuma/eu-ohjelmavalmistelun-tilannekatsaus.html>

Lisätietoja:

- Maakunnallinen ohjelmatyö: aluekehitysjohtaja Satu Vehreävesa, satu.vehreavesa@pohjois-savo.fi,
- ESR-sisällöt ja ohjelman toteuttaminen: Timo Ollila, rahoituspäällikkö ELY-keskus
timo.ollila@ely-keskus.fi, puh. 029 502 4000
- EAKR-sisällöt ja ohjelman toteuttaminen: Soile Juuti, ohjelmapäällikkö Pohjois-Savon liitto
soile.juuti@pohjois-savo.fi, puh. 044 7142637
- Maaseutuohjelma ja CAP27: Jaana Tuhkalainen, maaseutuasiantuntija, kehittämisvastaava, Pohjois-Savon ELY-keskus, jaana.tuhkalainen@ely-keskus.fi, p. 0295 026697
- Alueelliset infotilaisuudet: www.pohjois-savo.fi
Janna Merenniemi, janna.merenniemi@pohjois-savo.fi, 044 714 2620
- Rahoitusasiantuntijoiden yhteystiedot www.rakennerahastot.fi/ita-suomi -> Yhteystiedot